

Úvodem

Monotematická čísla časopisu AULA mohou mít různý charakter. Toto číslo se soustředí na jedno téma, a to na zahraniční mobilitu pracovníků vysokých škol z České republiky.

Toto téma zpracovával společný tým pracovníků Centra pro studium vysokého školství a Univerzity Jana Ámose Komenského po jeden a půl roku v rámci projektu Národní program výzkumu II, a to projektu č. 2E08008: „Zahraníční mobilita vysokoškolských pracovníků“.

Důvody pro to, aby této problematice bylo věnováno celé jedno číslo časopisu pro vysokoškolskou tematiku, jsou nejméně dva.

Především toto téma nebylo v české odborné literatuře dosud zpracováno. Postupy pro jeho naplňování jsou více či méně spojovány jednak se zavedenými programy mezinárodní spolupráce (především ERASMUS), jednak s vývojem na základě úsilí a iniciativy jednotlivých vysokých škol či jejich částí. Ministerská metodika se dosud soustředila na více či méně neucelené podklady pro sběr dat o zahraniční mobilitě a občas na prezentaci různých výzev. Prvním důvodem je tedy fakt nedostatečné znalosti o tomto problému a to, že řešený projekt se právě tuto neznalost snažil nahradit. Včetně výsledné „metodiky pro zahraniční mobilitu“, která shrnuje základní postupy a technologie, které je třeba při přípravě, realizaci, zpracování, vyhodnocování a rozvoji zahraniční mobility pracovníků vysokých škol v této zemi naplňovat a aplikovat na konkrétní podmínky té které vysoké školy.

První – řekli bychom gnoseologický – důvod je posilován důvodem, který lze označit za metodologický. Problematika zahraniční mobility není předmětem analýzy jen v ČR, ale i v jiných zemích. Jde mimochodem o jeden z podstatných problémů rozvoje vysokoškolského vzdělávání v Evropě a také o jeden z nejvýznamnějších integračních procesů terciárního vzdělávání v rámci EU i širšího prostoru. Na tom není nic nového a ani neobvyklého. Snažili jsme se však, aby toto zkoumání bylo postaveno na solidním metodologickém základě (když teoretický badatelský základ jsme nenašli.) To – pokud jsme byli schopni přehlédnout relevantní literaturu – máme pocit, že je nové. Pokusit se poznávání zahraniční mobility opírat o srozumitelnou a vymezenou metodologii tak, aby bylo možné o zjištěných poznatcích hovořit jako v zásadě o poznatcích vzniklých na základě vědecké analýzy. Dosavadní postup analýz této problematiky je obvykle spojen s nekončící-

mi konferencemi a jednáními lidí, kterých se poznávání problému týká, a to na základě představy, že prostřednictvím těchto setkávání a diskusí dojde postupně k zasítování lidí a institucí a konec konců i ke zjednodušování a zpřesňování praktických postupů. (Ostatně tento postup je příznačný pro většinu oblastí poznávání mezinárodního rozvoje a spolupráce ve vědě a terciárním vzdělávání. Včetně samozřejmě obecných výzev a metodik, vydávaných kompetentními institucemi pro evropský rozvoj a spolupráci, či pro OECD atd.). Takový postup je důležitý, ale možná příliš zdoluhavý a sám o sobě vede často ne k zjednodušení, ale ke komplikacím a opakování dávných chyb. Snaha založit analýzu a poznávání jednotlivých „agend spolupráce“ prostřednictvím badatelských postupů a metodologií je možná přehnaná a někdy nevhodná pro až triviálnost témat. Nicméně nabízíme možnost pro její využití na příkladu analýzy zahraniční mobility vysokoškolských pracovníků. Tady se – přes všechny nedostatky – vlastně osvědčila. A možná, že dala vzniknout poznatkům, které bychom jinak těžko zdůvodňovali. A to je druhý důvod, proč považujeme za užitečné věnovat této problematice samostatné číslo časopisu AULA.

Celkové výsledky projektu jsou v jeho Závěrečné zprávě a 12 přílohách. Mezi nimi vyniká zmíněná metodika využití postupů pomoci rozvoji zahraniční mobility pracovníků vysokých škol. Ta je dodávána na všechny vysoké školy, proto ji tady jen zmiňujeme, ale neuvádíme.

Tady prezentujeme pět textů, které ukazují jednak metodologii postupu řešení uvedeného projektu a pak shrnutí podstatných výsledků analýzy. Jednak ve dvou článcích věnovaných výsledkům dvou dotazníkových šetření, dále v textu věnovaném výsledkům kvalitativního výzkumu a konečně jednu hlubší studii monograficky zabírající jednu veřejnou vysokou školu.

Snad to bude pro zájemce z nejrůznějších vysokých škol pozoruhodné čtení. Snaha propojit metodologicky založený badatelský přístup s tématy dosud zpracovávanými výhradně postupy vlastními pro ryze aplikované zkoumání může být nedostatečná. Ale jsme přesvědčeni, že má smysl ji zkoumat, ověřovat a případně rozvíjet.

I proto bychom velmi rádi znali vaše reakce, náměty, připomínky a případné dotazy. Lze je posílat na mailovou adresu aula@cvs.cz.

Libor Prudký, editor monotematického čísla